

EXEKUČNÍ SRÁŽKY ZE MZDY NOVĚ V ROCE 2016

RICHARD W. FETTER

I tomu největšímu dlužníkovi, na kterého je uvalena i několikrát exekuce srážkami ze mzdy, musí zůstat alespoň nezabavitelné minimum. Jeho výše se každoročně mění s účinností od 1. dne nového kalendářního roku, nejinak tomu je od 1. ledna 2016.

Výpočtový vzorec pro exekuční srážky určuje občanský soudní řád a k němu vydané prováděcí nařízení vlády (č. 595/2006 Sb.). Podle tohoto vzorce je v závislosti na výši životního minima jednotlivce a stanoveného normativu nákladů na bydlení (který je od 1. ledna 2016 valorizován) určována částka, která nesmí být sražena z měsíční mzdy povinného zaměstnance. Uvedené předpisy pak ještě určují částku, nad kterou naopak může být zbytek čisté mzdy povinného dlužníka postižen bez omezení, a v rozmezí těchto částek stanoví princip postihu čisté mzdy povinného, a to jen maximálně z jedné třetiny vypočtené částky, resp. ze dvou třetin, pokud jde o uspokojení přednostních pohledávek.

Nezabavitelnou částku na povinného dlužníka stanovíme jako $\frac{2}{3}$ součtu částky životního minima jednotlivce, tedy částky 3 410 Kč, která se nemění, a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu v nájemním bytě v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel (bez ohledu na to, v jaké obci skutečně povinný zaměstnanec žije), která je pro rok 2016 nově vládou ČR – a to v ustanovení § 2 písm. a) nařízení vlády č. 395/2015 Sb.¹ – stanovena ve výši 5 858 Kč (dosud šlo o částku 5 767 Kč), čili jako $\frac{2}{3}$ z částky 9 268 (dosud šlo o $\frac{2}{3}$ z 9 177 Kč). Nezabavitelná částka na povinného činí 6 178,67 Kč. Dosud činila nezabavitelná částka na povinného 6 118 Kč.

Nezabavitelnou částku na vyživovanou osobu stanovíme obdobně, a to jako $\frac{1}{4}$ z nezabavitelné částky na povinného 6 178,67 Kč, činí tedy 1 544,67 Kč. Dosud činila tato částka 1 529,50 Kč.

NA KOHO LZE UPLATNIT ČÁSTKU NA VYŽIVOVANOU OSOBU

Na manžela povinného se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky, i když má samostatný příjem. K zápočtu částky na manžela (manželku) není podmínkou, aby žili ve společné domácnosti s povinným. Na dítě, jež manželé společně vyživují, se započítává jedna čtvrtina nezabavitelné částky každému manželovi zvlášť, jsou-li srážky prováděny ze mzdy obou manželů.

Jedna čtvrtina nezabavitelné částky se nezapočítává na žádného z těch, v jejichž prospěch byl nařízen výkon rozhodnutí pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá. Příslušná nezabavitelná částka se tak nezapočítává na osobu, v jejíž prospěch byla nařízena exekuce pro pohledávky výživného, jestliže výkon rozhodnutí dosud trvá; je-li však výživné sraženo na základě dohody o srážkách ze mzdy, je třeba příslušnou nezabavitelnou částku na tuto vyživovanou osobu započítat.

Nezabavitelnou celkovou částku určitého povinného stanovíme jako součet nezabavitelné částky na povinného a všech nezabavitelných částek na vyživované osoby. Neza-

okrouhlují se jednotlivé složky (nezabavitelné částky), ale až jejich součet u jednotlivého zaměstnance, tedy až celková základní nezabavitelná částka, a to na celé koruny nahoru. Průběžné – případně v průběhu výpočtu, resp. stanovení základní nezabavitelné částky potřebné – zaokrouhlování na dvě desetinná místa je třeba provádět podle obecných matematických pravidel, nikoliv podle zmíněného pravidla.

PŘÍKLAD 1

Proti zaměstnanci žijícímu s manželkou a jedním dítětem, který má čistý příjem 10 000 Kč, byl nařízen výkon rozhodnutí (exekuce) pro dlužné výživné, a to ve prospěch druhého dítěte z předchozího manželství.

Nezabavitelná částka, která nemůže být postižena, činí 6 178,67 Kč na osobu povinného. Na dítě a manželku se započte dvakrát nezabavitelná částka 1 544,67 Kč (na oprávněné dítě se nic započítávat nebude). Povinnému tedy nesmí být sraženo 9 268,01 Kč čili po zaokrouhlení 9 269 Kč.

PŘÍKLAD 2

Pokud by se zaměstnanec uvedený v Příkladu 1 vedle manželky staral o 3 děti ve vlastní péči, srážky ze mzdy nelze provést, protože součet nezabavitelných částek, tedy základní nezabavitelná částka (po zaokrouhlení výsledku) 12 358 Kč (6 178,67 Kč + 4 x 1 544,67 Kč) přesáhne skutečný čistý výdělek (10 000 Kč).

KDYŽ VÝŠE MZDY NA SRÁŽKY NESTAČÍ

Jestliže zaměstnanec po dobu jednoho roku nepobírá mzdu buď vůbec, nebo alespoň v takové výši, aby z ní mohly být srážky prováděny, tedy mzdu ve výši přesahující (základní) nezabavitelnou částku, může zaměstnavatel navrhnout soudu zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce).

Částku, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení (tedy po odečtení nezabavitelných částek), stanovíme obdobně jako součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu, tedy jako součet částky 3 410 Kč a částky 5 858 Kč, činí tedy 9 268 Kč. (Dosud činila tato částka 9 177 Kč.)

Došlo tedy ke zvýšení (základní) nezabavitelné částky, jakož i hranice plně zabaavitelného zbytku čisté mzdy (výpočtové základny), což v praxi u povinných dlužníků, kterým nebude zvýšena mzda, povede k nižším srážkám ze mzdy a prodloužení doby splácení dluhů oprávněným věřitelům.

Jak vidno z tabulky na str. 10, nezabavitelné částky (a ostatní parametry pro srážky ze mzdy) pro rok 2016 oproti roku 2015 vzrostly, ale stále ještě nedosáhly úrovně z roku 2014. Pro rok 2015 totiž v tabulce uvedené hodnoty poklesly z důvodu snížení normativu nákladů na bydlení pro tento rok (od něhož se nezabavitelné částky odvozují), který byl snížen z důvodu snížení cen elektrické energie v předchozím roce 2014.

PO TŘETINÁCH

- Srážky se provádějí z čisté mzdy, která se vypočte tak, že se od mzdy odečte záloha na daň z příjmů fyzických osob srážena z příjmů ze závislé činnosti, po-

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Vývoj nezabavitelných a dalších souvisejících částek potřebných k výpočtu srážek ze mzdy (v Kč)

	2012	2013	2014	2015	2016
Nezabavitelná částka na povinného	5 841,33	6 064,67	6 188,67	6 118	6 178,67
Nezabavitelná částka na vyživovanou osobu	1 460,33	1 516,17	1 547,47	1 529,50	1 544,67
Částka, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy bez omezení (100% částka výpočtové základny)	8 762	9 097	9 283	9 177	9 268
Vypočtená maximální výše 1/3 zbytku čisté mzdy	2 920	3 032	3 094	3 059	3 089

jistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

Z čisté mzdy zaměstnance (povinného) se odečte (základní) nezabavitelná částka.

● Pokud zbylá čistá mzda (tzv. výpočtová základna) je rovna nebo nižší 9 268 Kč, zaokrouhlí se směrem dolů na částku dělitelnou třemi (a vyjádřenou v celých korunách). Maximální výše jedné třetiny z 9 268 Kč je 3 089 Kč. *Případný zbytek 1 nebo 2 Kč (odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi) náleží povinnému.*

- Částka přesahující hranici 9 268 Kč se srazí bez omezení.
- První třetina zbytku čisté mzdy je určena pro vydobytí nepřednostních pohledávek oprávněných osob (a přednostních pohledávek, pokud k jejich úhradě nepostačuje druhá třetina).
- Druhá třetina slouží pouze k vydobytí přednostních pohledávek, a pokud takové nejsou, vyplátí se povinnému.
- Třetí třetina se vždy vyplátí povinnému.
- Pokud druhá třetina nestačí k uspokojení přednostních pohledávek, převádí se část přednostních pohledávek do třetiny první.
- Částka přesahující hranici 9 268 Kč, tedy plně zabavitelná část zbytku čisté mzdy, se připočte ke druhé třetině zbytku čisté mzdy v rozsahu, který je potřebný k uspokojení přednostních pohledávek; zbývající část se připočte k první třetině.

Součet vypočtené (první) třetiny, případně dvou třetin (první a druhé), a částky přesahující 9 268 Kč je tedy postížitelnou výší příjmu. Nepostížitelnou výší příjmu je součet vypočtené (třetí) třetiny, případně dvou třetin (druhé a třetí), a (základní) nezabavitelné částky (*a případný zbytek 1 nebo 2 Kč odečtený od zbytku čisté mzdy při jeho zaokrouhlování směrem dolů na částku dělitelnou třemi*).

PŘÍKLAD 3

Vůči svobodnému zaměstnanci bez vyživovacích povinností, jehož čistá mzda činí 18 520 Kč měsíčně, je vedena exekuce srážkami ze mzdy pro nepřednostní pohledávku (nesplacenou půjčku) ve výši 100 000 Kč.

Nezabavitelná (základní) částka na povinného činí 6 178,67 Kč, zaokrouhlo na 6 179 Kč. Po odečtení této nezabavitelné částky od čisté mzdy činí zbytek čisté mzdy 12 341 Kč. Hranice plně zabavitelného zbytku čisté mzdy je 9 268 Kč, z čehož jedna třetina činí 3 089 Kč a ještě zbude 1 Kč. Pro uspokojení nepřednostní pohledávky se použije jedna třetina zbytku čisté mzdy 3 089 Kč a celý zbytek čisté mzdy nad 9 268 Kč (čili 12 341 – 9 268), tedy 3 073 Kč. Měsíční srážka ze mzdy tak činí 6 162 Kč (3 089 Kč + 3 073 Kč). Zaměstnanec zůstane (základní) nezabavitelná částka 6 179 Kč, dvě třetiny (zbytku čisté mzdy), tj. $2 \times 3 089$ Kč čili 6 178 Kč, a zbytek 1 Kč, takže celkem bude zaměstnanec vyplaceno 12 358 Kč. (Zaměstnanec tak bude vyplaceno o 122 Kč více a věřitel o 122 Kč méně, než by tomu bylo za stejných podmínek stejné exekuce, stejného osobního a rodinného stavu zaměstnance a stejné výše jeho mzdy v roce 2015.)¹

PŘÍKLAD 4

Čistá mzda zaměstnance, který má manželku a dvě děti, činí 20 520 Kč. Provádí se srážka ze mzdy pro pohledávku jak přednostní (náhrada způsobené škody na zdraví ve výši 40 000 Kč), tak nepřednostní (nesplacená půjčka ve výši 100 000 Kč).

Nezabavitelná (základní) částka na povinného je 6 178,67 Kč, na vyživované osoby $3 \times 1 544,67$ Kč, tedy 4 634,01 Kč, celkem tak 10 812,68 Kč čili po zaokrouhlení 10 813 Kč, které se vyplatí zaměstnanci. Ze mzdy pak zbude 9 707 Kč (20 520 – 10 813). Z toho 439 Kč (9 707 – 9 268) lze srazit bez omezení; přiřadí se ke 2. třetině. Částka 9 268 Kč se rozdělí na třikrát 3 089 Kč a zbude 1 Kč. Z první třetiny (3 089 Kč) bude uspokojována nepřednostní pohledávka, ze druhé třetiny (3 089 Kč) a 439 Kč bude uspokojována přednostní pohledávka a třetí třetinu (3 089 Kč) dostane povinný zaměstnanec. Zaměstnanec tak z čistého výdělku 20 520 Kč zůstane 13 903 Kč, nezabavitelná částka 10 813 Kč + třetí třetina 3 089 Kč + zbytek 1 Kč; 6 617 Kč (439 Kč + $2 \times 3 089$ Kč) budou srazeny ve prospěch oprávněných věřitelů. (Zaměstnanec tak bude vyplaceno o 137 Kč více a věřitelům o 137 Kč méně, než by tomu bylo za stejných podmínek stejných exekucí, stejného osobního a rodinného stavu zaměstnance a stejné výše jeho mzdy v roce 2015.)²

PŘEDNOSTNÍ POHLEDÁVKY

Přednostními pohledávkami jsou:

- pohledávky výživného,
- pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví,
- pohledávky náhrady újmy, způsobené úmyslnými trestnými činy,
- pohledávky daní, poplatků a jiných obdobných peněžitých plnění,
- pohledávky náhrady přeplatků na dávkách nemocenského pojištění, důchodového pojištění a úrazového pojištění,
- pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění,
- příspěvek na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče,
- pohledávky náhrady přeplatků na podpoře v nezaměstnanosti a podpoře při rekvalifikaci,
- pohledávky náhrady přeplatků na dávkách státní sociální podpory,

- j) pohledávky regresní náhrady podle zákona o nemocenském pojištění,
- k) pohledávky náhrady mzdy, platu nebo odměny a sníženého platu nebo snížené odměny, poskytané v období prvních 14 kalendářních dnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

POŘADÍ POGLEDÁVEK

Pořadí srážek ze mzdy je upraveno zejména v §§ 148 a 149 zákoníku práce. Pokud jde o exekuční srážky, pak se pořadí pohledávek ve smyslu ustanovení § 280 odst. 3 občanského soudního řádu řídí dnem, kdy bylo plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí. Bylo-li mu doručeno téhož dne nařízení výkonu rozhodnutí pro několik pohledávek, mají tyto pohledávky stejné pořadí; nestačí-li částka na ně připadající k jejich plnému uspokojení, uspokojí se poměrně.

Jsou-li srážky ze mzdy prováděny k vydobytí několika pohledávek, uspokojí se jednotlivé pohledávky z první třetiny zbytku čisté mzdy podle svého pořadí bez ohledu na to, zda jde o přednostní pohledávky nebo o pohledávky ostatní. Přednostní pohledávky mají totiž prioritní povahu jen ve druhé třetině. Jestliže ta k uspokojení nestačí, uspokojují se ještě z první třetiny, a to spolu s ostatními pohledávkami, avšak už jen podle svého pořadí.

Dochází-li ke srážkám z druhé třetiny zbytku čisté mzdy, uspokojí se z ní bez zřetele na pořadí nejprve pohledávky výživného a teprve pak podle pořadí ostatní přednostní pohledávky. Nepostačí-li částka sražená z druhé třetiny k uspokojení všech pohledávek výživného, uspokojí se nejprve běžné výživné všech oprávněných a pak teprve nedoplatky za dřívější dobu, a to podle poměru běžného výživného. Nebylo-li by však částkou sraženou z druhé třetiny kryto ani běžné výživné všech oprávněných, rozdělí se mezi ně částka sražená z druhé třetiny poměrně podle výše běžného výživného bez ohledu na výši nedoplatků.

PŘÍKLAD 5

Zaměstnanci, který je podruhé ženatý a má příjem 20 520 Kč čistého za měsíc, je na dítě z prvního manželství na základě nařízeného výkonu rozhodnutí sráženo výživné ve výši 5 500 Kč měsíčně. Nadto 2. kalendářního dne v měsíci byl zaměstnavatel nově doručen exekuční příkaz finančního úřadu, na jehož základě má být sráženo k uspokojení přednostní (daňové) pohledávky ve výši 90 000 Kč a 10. kalendářního dne v měsíci exekuční příkaz soudního exekutora, na jehož základě má být sráženo k uspokojení nepřednostní pohledávky (nesplaceného úvěru ve výši 70 000 Kč).

Nezabavitelná (základní) částka na povinného činí 6 178,67 Kč na osobu povinného a 1 544,67 Kč na manželku, tedy celkem po zaokrouhlení 7 724 Kč. Po odečtení této nezabavitelné částky od čisté mzdy (20 520 Kč) činí zbytek čisté mzdy 12 796 Kč. Hranice plně zabavitelného zbytku čisté mzdy je 9 268 Kč, z čehož jedna třetina činí 3 089 Kč (příčemž zbude 1 Kč). Zbývá 3 528 Kč (12 796 – 9 268), které lze srazit bez omezení.

Jedna (a to druhá) třetina zbytku čisté mzdy 3 089 Kč se použije (bez zřetele na to, jaké má pořadí) na uspokojení přednostní pohledávky výživného (které má v rámci přednostních pohledávek absolutní přednost – proto na další přednostní pohledávku z této třetiny nezbude nic), potřebný zbytek do částky 5 500 Kč čili 2 411 Kč se

použije z částky, kterou lze srazit bez omezení (3 528 Kč). A z té zbude ještě 1 117 Kč (3 528 – 2 411).

Další (a to první) třetina zbytku čisté mzdy 3 089 Kč a zbytek z částky, kterou lze srazit bez omezení, tedy 1 117 Kč z 3 528 Kč, se použije na úhradu přednostní daňové pohledávky, která získala dřívější pořadí. (Uspokojování nepřednostní pohledávky musí počkat do doby, než bude realizována exekuce pro pohledávku přednostní.)

Na výživné tak bude sraženo 5 500 Kč (3 089 + 2 411), na přednostní daňovou pohledávku 4 206 Kč (3 089 + 1 117). Zaměstnanci bude vyplaceno 10 814 Kč (7 724 + 3 089 + 1).

PŘÍKLAD 6

Představte si, že shodou okolností byly zaměstnavateli v případě, jako je ten předchozí příklad, doručeny oba dva exekuční příkazy pro přednostní (daňovou) i nepřednostní (soukromoprávní) pohledávku téhož dne, přičemž vedle toho je zaměstnanci sraženo pro exekuci na výživné, jak bylo uvedeno.

Pohledávka výživného ve výši 5 500 Kč bude znovu uhrazena z druhé třetiny zbytku čisté mzdy a z částky, kterou lze sražet bez omezení. Na úhradu obou dalších exekučně vymáhaných pohledávek (přednostní pohledávky 90 000 Kč a nepřednostní 70 000 Kč) bude použita první třetina zbytku čisté mzdy – pohledávky budou uspokojeny poměrně, protože mají stejné pořadí a při uspokojování z první třetiny zbytku čisté mzdy není povaha pohledávky rozhodná. $90\,000\text{ Kč} + 70\,000\text{ Kč} = 160\,000\text{ Kč}$; poměrné číslo stanovíme podílem částky 3 089 Kč a částky 160 000 Kč, což je 0,0193062; poměrným číslem vynásobíme částky obou pohledávek a dostaneme částky 1 737,558 Kč pro přednostní pohledávku 90 000 Kč a 1 351,434 Kč pro nepřednostní pohledávku 70 000 Kč. Na úhradu nepřednostní pohledávky tak bude použita z první třetiny zbytku čisté mzdy částka 1 351 Kč. Na úhradu přednostní pohledávky bude použita z první třetiny částka 1 738 Kč a zbytek částky, kterou lze sražet bez omezení.

Na výživné tak bude sraženo 5 500 Kč (3 089 + 2 411), na daňový dluh 2 855 Kč (1 738 + 1 117) a na soukromoprávní dluh 1 351 Kč. Zaměstnanci bude vyplaceno 10 814 Kč (7 724 + 3 089 + 1).

Nerespektovat nezabavitelné částky a provádět exekuční srážky ve větším rozsahu je nepřípustné, a to i když s tím povinný souhlasí.

Dohodne-li se naproti tomu při exekuci oprávněný věřitel s povinným dlužníkem, že se spokojí s nižšími srážkami, než povolují příslušné předpisy, oznámí to oba soudu a ten vyzve plátce mzdy, aby srazil toliko částku, s níž se oprávněný spokojil. Oprávněný může kdykoli oznámit soudu, že svůj souhlas s prováděním nižších srážek odvolává. Soud o takovém oznámení vyrozumí povinného a plátce mzdy, který od doručení tohoto vyrozumění provádí srážky ze mzdy v plném rozsahu, samozřejmě při zachování predepsaných limitů.

ZÁVĚREM

Plátce mzdy (zaměstnavatel) uplatní nově vypočtené nezabavitelné částky poprvé za výplatní období, do něhož připadne den, od něhož se tyto částky zvyšují. Nové

nezabavitelné částky ovlivňují až mzdu za měsíc leden 2016, zúčtovanou a vyplácenou v únoru 2016, zatímco mzda za měsíc prosinec 2015 vyplácená v lednu 2016 bude ještě zúčtována podle dosavadních nezabavitelných částek. ■

Autor článku je právník zabývající se pracovním a občanským právem.

¹ kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro rok 2016 stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení

² Srovnej s příkladem č. 3 na str. 9 Národního pojištění č. 2/2015.

³ Srovnej s příkladem č. 4 na str. 9 Národního pojištění č. 2/2015.

UKONČENÍ DŮCHODOVÉHO SPOŘENÍ A DOPLATEK POJISTNÉHO

Dne 1. ledna 2016 nabyl účinnosti zákon o ukončení důchodového spoření. Ten mimo jiné stanoví, jakým způsobem ukončit důchodového spoření a jak vypořádat prostředky jeho účastníků. Zákon dále upravuje možnost doplatit v roce 2017 pojistné na důchodové pojištění, a tím v budoucnu získat vyšší procentní výměru starobního důchodu. Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) přináší stručný přehled toho, co se v následujících týdnech a měsících bude účastníků důchodového spoření (II. pilíře) týkat.

Komplexní informace ve vztahu k ukončení důchodového spoření a vypořádání naspořené prostředků jeho účastníkům sdělí jejich penzijní společnost. Ta má ze zákona povinnost zaslat jim oznámení o postupu při ukončení důchodového spoření a uveřejnit tyto informace také na svých internetových stránkách.

V tuto chvíli je **předčasné, aby se účastníci důchodového spoření obraceli na ČSSZ či okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) a žádali o vyčíslení doplatku pojistného**, neboť platí, že do 31. března 2016 je penzijní společnost povinna zaslat účastníkovi oznámení o postupu při ukončení důchodového spoření, do 30. září 2016 musí účastník penzijní společnosti sdělit své jméno, rodné číslo (datum narození) a zvolený způsob vyplacení prostředků, které mu penzijní společnost vyplatí nejdníve 15. října 2016 a nejpozději 31. prosince 2016.

DOPLACENÍ VYVEDENÉHO POJISTNÉHO JE MOŽNÉ AŽ V ROCE 2017

Jelikož údaje potřebné pro stanovení výše doplatku pojistného konkrétního žadatele (zaměstnance) může OSSZ sdělit pouze jeho místně příslušný správce daně z příjmů, není možné oznámit výši tohoto doplatku dříve, než budou vypořádány prostředky účastníků důchodového spoření. Proto OSSZ nemohou sdělit výši doplatku pojistného před datem 1. ledna 2017 a proto také zákon o ukončení důchodového spoření stanoví, že pokud bude žádost o sdělení doplatku podána dříve, bude za den obdržení žádosti považován 1. leden 2017. Předepsaný tiskopis žádosti o sdělení výše do-